

„Застава“ налази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот.

За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне, а за стран. земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 погура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22
Дописе шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 погура.

Чек-конто 12008.

Грчка и Бугарска.

Београд 8. августа.

Борба између Грка и Бугара све се више распаљује. Оно што се збива у Бугарској премаша већ локалан значај и прети да изазове опште трзавице и замашан заплет. На демонстрације, изгреде и јавне зборове, који су одржани у целој скоро Бугарској, где има Грка, нису остали ни Грци дужни. Обратили су се порти а и другим страним заступницима и тражили су, да сузбију обест и покрет против Грка у Бугарској. Но нису се задржали само на томе. У последње време почеле су из Грчке да прелазе неспречено јаке грчке организоване и добро оружане чете. И те чете почеле су да пљачкају Бугаре и Куповлахе подједнако, почеле су да убијају и бугарске учитеље и виђеније Бугаре, да робе, руше и спаљују бугарска села. По себи се разуме да Бугари неће остати дужни Грцима, те да ће почети у још већој мери да наплаћују мило за драго.

У Филипопољу одржан је у недељу велики збор против Грка. Том збору присуствовало је више хиљада људи, но што је главније, присуствовало му је преко хиљаду изасланика бугарских општина и бугарских удружења. Збор је овога пута прошао у најбољем реду, изгреда ни демонстрација није било. Једнодушно је донета револуција, у којој се позива бугарска влада, да прекине одмах дипломатске односе са Грчком, да отпусти све Грке који се налазе у служби Бугарске, да бојкотије грчку робу и да потпомогне сваку могућу акцију у борби, која ће се сад тек повести свом жестином против Грка, до год се не изврши 23. тачка берлинског уговора.

Збор филипопољски није се зауставио само на томе. На њему су одјекивале речи, да је Турска највише крива садањем стању у Македонији. И ушао је у резолуцију и позив на бугарску владу, да не покрене само борбу против Грчке већ и против Турске. Не буде ли се бугарска влада свему томе одавала, савваће други велики збор, који ће је осудити.

Кома су иоле мало боље познате прилике у Бугарској, тај мора овој револуцији

преписати мало већи значај но обичан. Бугарске су владе у последње време јако однихале бугарски народ у шовенском духу, уједно му улиле велико поуздање у снагу Бугарске. Бугарске владе потпемале су сваки покрет бугарског народа, па и бугарски македонски комитет. И свим досадашњим демонстрацијама против Грка, бугарска влада ако није кумовала, она је кров плот гледала. Велики збор у Филипопољу најбољи је доказ, колико има утицаја бугарска влада на кретање бугарског народа. Чим се кренула, до изгреда није дошло, иако је мржња против Грка у пуном жеку.

Револуција, филипопољска ће свакако бити од утицаја. Прва вест из Атина већ стиже, да ће се прекинути дипломатски односи између Бугарске и Грчке, и да ће Грчка поверити Аустро-Угарској, да штити њене интересе у Бугарској. Аустрија ће ово без сумње добро доћи, да се још више умеша у балканске ствари. С друге стране Турска неће мирно отрпети метак, који је наперен против ње и нема сумње да ће и онако лебави и непријатељски односити још се више заоштрити. Но што је најглавније, македонске бугарашке чете добиће нове снаге и нова полета, те ће се у још већој мери почети одигравати крвави привори у Македонији и Старој Србији. Што је најжалосније, ту ће падити врло много и можда највише и српско становништво тих јадних земаља. Оно ће у тој распаљеној борби наћи према себи и Арнауте и Турке и Грке и Бугаре. Оно ће имати да испашта и добар део међусобне бојбе Грка и Бугара. — Хоће ли једном и њему сванути?

Срамота „Матице Хрватске“.

Јест, Анта Радић је срамота „Матице Хрватске“. Он је тајник тога књижевног друштва. И тај некадашњи професор, који је бележио ђаке Србе у разредници због тога, што су му одговарали да им је матерински језик српски језик, дигао се, да у сељачкој хрватској странци просвећује народ и у — Срему. И он је у Никинцима

солио сељацима памет. „Чули сте шта сељачка странка хоће да постане. Је ли то могуће? Могуће је. Велика је то ствар, и тешка је то ствар (само што још не рече, да је и скупа ствар). Биће ако Бог да нешто од тога (макар Радићи да уђу у сабор, да се што јадници окрепе). Једни кажу за сељака: неук је, а други: за сељака није политика као ни за гуске сено. Али политика није тешка. Кад сељак научи тешки катихизис, па га помало и схвати, како ће би политику. Како народ не би могао знати, куд иде његова мука? У паризи било је батина, није било школа. То не сме више бити, народ што хоће, мора бити. Ено у Русији, тамо је била царева воља све, сад није. (Демагог Анте неће да каже, да се жеља за слободом у Русији није јавила само на уста сељака, него и „господо“) Господа кажу: сељаци су неукки, а то није истина. Зар ти мислиш, да ће нама шта господа дати? Јемрећ зна добро, шта је мука сељачка а дангуба господска. Све је у сељачкој руци. Само сељачкој странци има се захвалити, што се поштују сељаци. Грофовска и „бишкупска“ добра треба откупити и сељацима дати. Треба банка за парцелирање. Није то социјализам, то је у оквиру закона. Не треба титула, и ми смо имали куражи тражити да се укину, па чујем да ће нова влада и укинути. (Дивно јунаштво Радића!) Сељак може лако да се удружи, господа то не могу. Господа су равног рода, један великог, а други сељачког, као и ја. Осим тога господа уче разне језике: талијански, француски, грчки и т. д. (Вавилонија) па се не могу разумети. Код господо хоће сваки само да буде вођа, да буде први. А сељаци су сви једнаки (зато међу њима треба да су вође само два „господина“ Анте и Стипа Радић. Они међу својим медведима немају конкурента) Господа су се љуто завадила (а коалирала се!). Живео народ!“

Тако кљука тајник „Матице Хрватске“ сељаке. Да ли тако мисле и господа чланови „Матице Хрватске“? Било би вредно знати. Ако је то књижевно друштво браће Хрвата спало на оваквог тајника, срамота по друштво. Знамо и ми Срби, да је сва-

ПОДЛИСТАК.

ПИСМА С ПУТА.

XIV.

У Ристовцу.

— Знаш ли оно на пољу Косову
Кад замагли па се закрвави,
Вук издаде а Обилић паде
И погибе наш честити кнеже!
Тад је Србин под Турчина пао,
Ма се вазда јадан отимао.
Где се оте, то причати нећу,
Отео се и просто му било;
Али пуно још Србина има,
Што 'но Турчин љуто притиснуо,
Под топuzом к' први се вију,
Ни уздисат' јађани не смију.
Док по неком мука не додија,
Па се лати шуме и оружја
Те се свети и јуначки гине,
Гине срећан ал' му име неће
За довијек у песмама траје
А од оти ево и ова је.

Ето, та ми Бранкова паде на ум, кад се железнички воз крену из лесковачке станице, да продужи свој пут ка српско-турској граници, па нешто и преко границе тамо у суседство Ристовца, у Стару Србију, некад славну српску постојбину, а сад тужну турску покрајину. Прва станица у Лесковцу је у селу Грделици, где је 1877. године био велики и жесток

бој с Турцима, које су Срби победили након крваве битке под командом генерала Јоце Велимарковића с једне а пуковника Ђоке Влајковића с друге стране. Влајковић је притекао у помоћ Велимарковићу од Пирота.

Ту, у селу Грделици се гради друга фабрика штофова и творница гајтана.

— Од Грделице до Врање има само осам до десет кафана уз друм, рече нам један старац смешећи се.

— Благо си га сељацима, бар комотно могу да путују туда на својим колима — рече ја на то, извештен, да српски сељак по некој тако рећи званичној дужности својој сврхе у сваку кафану кад је на путу.

Код станице Предељане налази се Црвени Брег, где се копа олово, а експлоатире га београдски пивар Ђорђе Вајферт.

Одавде до Цепе, зове се онај крај прево Мораве Пољаница, а то је пространа високо равана, засејана разном храном.

Кад стигосмо до станице „Цеп“, тада ми рече један од колега из смедеревске округа, који нам се у путу придружио, да је „Цеп“ погрешан назив за то место, а право је — вели — име „Цепа“. А та реч „цепа“ је реч арнаутска и значи девојка. А име јој је отуд, што је по предању у близини тога места девојка једна белила платно на Морави, а мајка јој међу тим чувала овце на брегу. Турци

Бели Мемет волео је девојку ту и хтеде у онај мах да је уграби. На то мајка девојчина повиче:

— Бежи, бежи, ћери, ето Бели Мемета.

А девојка брже-боље узне платно на главу и нагне бежати, с речма:

— Боље и да се скаменим, но да ме Мемет уграби.

И на то се скамени, баш кад је Мемет хтеде уграбити.

И од то доба се онај камен, што доиста из далека личи на девојку с платном на глави, зове: девојки камен у тамошњој околини или момин камен, како га назваше доцније српски књижевници, јамачно из разлога, што им се реч мома чини више песничким изразом но реч девојка.

А камен тај налази се на вису иза станице Цепе, кад се прође тунел, што је непосредно испред вуса, на коме је камен.

Иза Момина камена пружа се Момина клисура, која се по праву имену зове: Дервен-клизура.

Иза ове клисура је на лепој пространој равници станица: Владичин Хан крај села истог имена. Село је лепо, куће чисте, а има их и на спрат.

Иза станице ове на стеновиту брду је прва Преображење. Ту је 6. (19.) августа велики сабор и народно весеље. По народну при-

гдје, у сваком народу оваквих идиота друштвених. Али за браћу Радиће искрено кажемо, жалимо, што су Хрвати, синови нашег народа!

Није ово све, што истресоме браћа Радићи у Никинцима. Има тога и још. Али не можемо све од једном сварити. Стипа је рекао и то: у селу имаде више паметних људи него у граду. С тога ваљада што и ја живим у граду, нисам могао све Стипине премудрости и Антине учености побележити и запамтити. Селјаци Никинчани су то сигурно боље запамтали. Морали су, јер дружије Стипина реч не вреди, а да она вреди, сељаци морају бити хоћеш нећеш паметнији — и од Анте и Стипе. И биће, кад му сви окрену леђа, као што то учинише по Хрватској.

Несавесни Срби новинари у Босни.

Сарајево, 7. августа.

Београдски лист „Политика“ у кратком року од двије недјеље дана донио је неколико нетачних извјешћа о Босни. У једном од тих извјешћа хвали „Политика“ муслимански лист „Босанско херцеговачки Гласник“ и ставља га у један ред са сарајевским „Даном“; у другом једном броју доноси један допис против „Босанске Виле“. Погрешку је учинила „Политика“ што „Босанско-херцеговачки Гласник“ ставља у један ред са „Даном“. Ако „Политика“ не зна, за сад јој још не замјерамо, то је извјештавам, да је „Гласник“ лист муслиманских вођа, који траже слогу са Србима, да се заједнички одузму странцима у Босни. „Дан“ је пак плаћен лист од земаљске владе. Главни уредници „Дана“ др. Лава Димитријевић и несвршени Ђак Миладинов јесу смутљивци и издајници. Др. Димитријевић је јавно радио против народне странке и то баш у судбоносно доба стварања статута, дакле када је највише требало слоге. У то исто вријеме је радио он на листу „Српској Штампи“, листу оног злогласног Зрака, кога штампа треба да зна. Димитријевић и Миладиновић су хтели већ онда да распјеле народ, послје тога су непрестано писали против народне странке и вођа јој Јефтновића и других. На послетку су основали лист „Дан“, у ком су радили по информацијама од владе. Створили су „Српско Коло“, гдје су чланови већином од висни од владе чиновници, да ту у крилу кола створе владању странку. По информацијама је Димитријевић писао чланке против Турака; владин лист „Вошњак“ је те чланке Турцима препштампавао и опет по информацијама од владе и завађао Турке са Србима.

За све ове услуге је Димитријевић добио три разна места од владе: као лекар

чању подигао је прву ову Краљевић Марко. Не далеко од Владичина Хана је среска варошица Сурдулица, где има природно лечилиште. Лечи се чистим ваздухом, пијењем воде у којој има гвозђа и купањем у Врлој Реци.

У селу Прибоју, што је крај станице истог имена, упаде нам у очи врло лепа школска зграда са врлом и гвозденом оградом.

За мало још, па ево нас у станици Врањске Бење. Сама бања је одавде на 10—15 минута на колима на подножју висова, поврвених шумама.

Ту на станици уђоше у воз и два свештеника. Један је члан духовног суда у Нишу, а други парох у самој Врањској Бањи. Упознадосмо се и разговарасмо пријатељски до станице: Врања. Од свештеника чусмо да ће дубље у Стару Србију у један манастир. А много се разговарало и о догађају, што се збио међу српским комитама и турским аскером. Још у Лесковцу се поверљиво причало, уочи нашег поласка, како су српски комитетске чете разбиле два и по батаљона турске редовне војске. А сад нам и ови свештеници и други путници потврдише то, тврдећи, да су Турци изгубили преко стотину својих, а од комита је пало само четири четника и деветорица се ранило.

(Свршиће се).

у рељевској богословији, као лекар жељевница и као предавач хигијене на државној богословији. На свима тим мјестима бере Димитријевић масне плате — за услуге влади.

Исти тај Димитријевић по информацијама од владе диктира Миладиновићу у перо дописе против свих поштених Срба и српских установа као против српских овдашњих листова, који српски дишу и шаље их у Београд, где се ови чланци штампају као бајаги мишљење неке „нове омладине“, док су то у ствари од владе инспирисане интриге против Српства.

И последњи допис „Политике“ против „Босанске Виле“ је написао један од ових вођа или диктирао једном од пришипетљи који преко њих желе да се улажу влади. „Босанска Вила“ је лист, који српским духом дише, кров чије редове дише српски дух, без кога Босна данас не смије бити. То није књижеван лист у европејском смислу, већ културни српски лист Срба Босанаца, који врши своју мисију не радовима велике књижевне вриједности већ српским писањем. „Босанска Вила“ подржава дух српски у Босни и Херцеговини. Свако ко другачије мисли и пише о „Босанској Вили“, или је необавјештен о босанским приликама или је смутљивац или издајница.

Дописи у „Политици“ су инспирисани од издајница Српства, само је необавјештеност „Политике“ крива, да оваке чланке пушта у своје ступце.

Нами је познато, да је „Политика“ један од најбоље уређених српских листова и да се вагда заувима за српске интересе. Баш зато бисмо желели, када би се „Политика“ тачно извјестала о босанским најновијим догађајима и молимо је, да добро пави од кога прима извјештаје о нашим приликама.

Прилике у Русији.

У Русији извађају револуционари атентате на врло нешт начин. Најновији атентат на генерала Скалона сведочи то најбоље. Из Варшаве јављају о томе ово: Генерал Скалон веома је ретко изилазио из свог става. Требало га је с тога приморати да то учини и шта више да прође извесном улицом, која је била згодна да се атентат у њој изведе. Пре неколико дана нападне једна особа, преобучена у одело руског официра, немачког подковзула барона Лерхенфелда на улици, и опали му преко слепих очију два шамара. Атентатор је за тим ка коли умакао. Тај атентат изведен је с планом. Знано се да ће то увредити Немачку, изазвати дипломаатске извине, а главно је било, што се на сигурно рачунало, да ће генерал Скалон без сумње отићи грофу Лерхенфелду, да изјави жаљење и осуди поступак. То су револуционари и хтели да постигну. Преко од Лерхенфелдова стана, укућани добијали су у последње време разна писма да се из те куће иселе, јер ће ало проћи. Знали су да се револуционари не шале, те су се на ту претњу доиста врло многи иселили. Уочи атентата дођоше у ту кућу три младе елегантно обучене госпође и затражише стан, што гледа на улици. Наравно да су га одмах добиле и изабрале су стан баш преко пута од Лерхенфелдова стана. Домару рекоше, да ће им ствари стаћи ових дана са села, а тог дана ће донети само две корпе, са најпотребнијим стварима. У вече стаде једна дрошка и донеше у стан корпе и нешто намештаја. У стан се доселише две младе госпође и један млад човек. Сутра дан после подне указаше се кочије генерала Скалона у пратњи појачег одељења кубанских козака. Кад су кола савила поред поменуте куће из капије једна млада женска обучена у бело, баца према колима бомбу, која се распрштала уз ужасну праску. Коњи под козацама пронуше на све стране, но кола остадоше неповређена. Три козака који брзо дођоше к себи, полетише с коња и отворише врата на каруца. Кад се генерал Скалон савлазио с кола, да уђе у кућу немачког подковзула, одјекнуше још два праска. Са балкона речене куће биле

су бачене према колима две динамитске бомбе, које су многе козаке ранале. Четири бомбе нису прсле. Генералу је једва пошло за руком, да се брже боље уклони у стан немачког подковзула. Лекар су утврдили само једну лаку огреботину на генералу и да му је препукла опна у левом увету. Ако не наступи запаљење мозга услед јаког потреса, живот генералов је ван сваке опасности — Вест о атентату против генерала Скалона распрострла се муњевитом брзином и страх од револуционара још је већи. Атентатори су умакли, но затворено је 40 особа, а међу њима два виша чиновника министарства финансија и један чиновник школске управе.

Најновије вести јављају, да је на политехници откритвена велика количина оружја и 50.000 патрона. Нађени су под патосом. 200 ђака је затворено.

Ратни суд у Кронштату, осудио је због последњих немира десеторицу на смрт, 122 њих на робију, а 15 отуженика је ослободио.

Рад свесрпског учитељског конгреса у Београду.

После прочитавања многих писмених поздрава са разних страна — лично поздравља конгрес лепим говором Ранко Петровић, професор Ш. гимназије у Београду. — Затим Михајло Станојевић, учитељ београдски, реферирше о школама у Србији износећи историјски развојат српске школе до данашњих дана. Наглашује, како су данас у доста повољном положају и школа и учитељство српско. — Главни школски референт Ђорђе Поповић реферирше за Угарску и Троједницу. Износи такође историјски развојат српских школа до данашњих дана. Наглашује тежак положај наших школа и учитеља у Угарској и Троједници због учења мађарског језика и латинице. Нада се, да ће бити боље. На прагу смо, вели, слободне збора и договора. — В. Ворић, референт школски из Сарајева, реферирше о српским школама у Босни и Херцеговини. Не сме да каже, вели, све што жели. Пре окупације било је 94, а сад има 76 српских школа. Богословијом управља влада. Из српских школа избачена је српска историја и све књиге из Србије. Али ће српски учитељи ипак истрајати у борби за аманет св. Саве. — С. Самарџић реферирше о Старој Србији. Срби су сад тамо јак фактор. Школе издржава сам народ а књиге долазе из Србије. Има до 250 српских школа. Ради се, да буде још боље и то ће бити од 1907. године. — Чита се реферат Ђ. Шпадијера, школског управитеља из Црне Горе, који није ту. Реферат овај је веома опширан и говори много и о појединим ситуацијама. — Павло Дабиновић, реферирше за Далмацију, такође није ту, те се прочитао и његов опширни реферат. — После одмора прочитани су многи поздравни. — Међу другима од Илариона Весића, ректора призренске богословије, начелника Љубљане Хрибар, владика: Саве и Мелентија и др. А кад је прочитан поздрав „Српске Ријечи“, који је цензура оскатила, било је бурних овадија Босни и Херцеговини. — Затим је учитељ из Вранковине Максимовић прочитао своју поздравну песму конгресу: „Добро нам дошли!“ — После тога су читали редом своје расправе: Богдан Ђурђевић, учитељ земунски; Главнији принципи у настави; Ђорђе Михајловић, учитељ новосадски и председник збора учитељског новосадског школског среза; О даљем образовању учитељеву и Мита Ђурђевић, управник српске више девојачке школе новосадске; О раду учитељеву на култури српској. — И сви реферати, као и расправе, саслушани су веома пажљиво и прикљени уз одушевљено клицање и одобравање, а тако исто су примљене и предложене резолуције од Ђурђевића, Михајловића и Ђурђевића. — Затим Мих. Станојевић предлаже, да се помажу педагошки листови, јер како је сад, то не ваља. „Учитељ“ н. пр. излази на материјалну штету своју. Да се установи заједнички лист за све српске учитеље и тај да се сад одреди за то. — На предлог Мите Кличина узима се Београд као средиште, а „Учитељ“, орган учитељског удружења у Србији за заједнички лист. У посебној јубиларној свесци „Учитеља“ да изађе сав рад конгреса овог. — Затим је завршен рад конгреса око 7 сахати у вече. — О саветовању гледе конгреса свих учитеља Јужних Словена — сутра. — Довече концерт код „Коларца“. Свираће војничка музика и певаће Мокраччево друштво и добровољачка учитељска певачка дружина из наших крајева. Али о томе — сутра.

Вести из места и са стране.

Седница саборског одбора.

Вавредна седница саборског одбора звана је за 12. (25.) август 1906.

Црквена слава у Фелдварцу.

Пишу нам из Фелдварца: Јуче имадосмо храм цркве св. Преображења. Исти дан у вече имадосмо и ми фелдварчани прилике да се наживамо лепог певања и свирке новосадске омладине. Чета мала, али одабрана, изводила је све песме са највећом прецизношћу; природно је дакле да су морали мал не сваку тачку више пута понављати. Морални је успех потпун, а надамо се да су и са материјалним задовољни. Њова музика спрема, слободна и интелгентна појава задовољила је и наше суграђане Мађаре и Јевреје. Чист приход од забаве намењен је онима који су сиромашно стања а морају наставити своје науке. Када дакле поред друштвене-просветне помислимо и на племениту сврху тих забава, т. ј. припомоћ онима који су у најтежем положају живота, јер су на пола пута дошли, те без материјалних средстава нису у стању своје науке довршити, сматрамо за родољубиву дужност да и овом приликом нашу омладину најтоплије препоручимо српском свету. Браћо Срби! где вам дођу, пригрите их и помозите, а она ће вам свагда бити благодарна. Нека примем и од нас фелдварчана захвалност на пруженом уживању, а нека нас по могућности и у будуће не забораве. В.

Социјалисте за опће бирачко право.

У понедељак око две хиљаде социјал-демократ радника у Пожуну имали су збор у корист опћег бирачког права са тајним гласањем. Говорио је Аурел Сингер, адвокат, мађарски, Павле Витих немачки и Густав Банчо словачки. Сва тројица су изјавила, да сумњају у искреност владе и саборске већине, да хоће да узаконе опће, једнако тајно право гласања и оградиле су се против оптужбе неодољубља и насиља. Донели су оваку одлуку: Народни збор, држан у Пожуну 20. августа изриче, да узаконе опћег бирачког права сматра најнеодложнијом државном потребом, и ако садања влада и саборске странке опће једнако бирачко право са тајним гласањем по опћинама — било што неће, било што не могу — за најкраће време не остваре у Угарској, социјал-демократски народ ће употребити сва средства да га извојуге и неће испред икакве жртве уступити, да би ову цел остварио.

† Кригхамер бивши заједнички војни министар.

Јављају из Ишля, да је витез Едвард Кригхамер, кобички генерал, бивши заједнички војни министар, јуче по подне умро. Едвард Кригхамер родио се у Ландехуту 4. јуна 1832. год. Свршивши војну академију у Бечком Новом Месту, ступио је 1849. год. у 5. драгонерску пуковницу као потпоручик и још исте године учествовао је у борбама против Мађара. Учествовао је и у војнама, које је Аустрија водила против Италије (1859) и против Пруса (1866). Када је свршио средишњу кобичачку и војну школу, 1869. године буде наименован за мајора крилног ађутанта краља Франца Јосифа. 1874. год. постао је обрштер, 1879. генерал-мајор, а 1881. год. генерал-лајтнант. Од 1886. до 1888. год био је заповедник ламбершке кобичачке дивизије, 1888. год. пак буде наименован за заповедника I. војног кора у Кракову. Године 1891. постао је кобичачки генерал и 1893. год. после смрти Баурове наименовао га краљ за заједничког војног министра. Има орден Леополдовога реда, велики крст св. Стевана, а кад је 1899. год. навршио педесетогодишњицу службе, краљ му је у својеручном писму захвалио на одајој служби му и подарио му аустријско баронство.

Жетва у Угарској.

Средишно статистичко звање издало је свој извештај о пољопривредном стању у Угарској за месец август. Вршидбе су скоро свуда већ обављене. Ова жита — мада има и изузетака — плаћају преко очекивања. Жетва у Угарској, може се рећи, да је просечно добра. По податцима средишњег статистичког звања било је свега засејано: пшенице на 6 милиона 232 хиљаде 906 катастралних јутара, ражи на 1 милијон 975 хиљада 310, јечма на 1 милијон 844 хиљаде 542, зоби на 1 милијон 814 хиљада 556, ренице на 40 хиљада 828, кукуруза на 4 милијона 33 хиљаде 199, кромпира на 984 хиљаде 59 катастралних јутара. — Пожњевено је до сада пшенице на 6 милијона 150 хиљада 903 катастралних јутара и добијено је 51 милијон 695 хиљада 100 метарских центи, дакле просечно 8.40 мет. центи по јутру. Ражи је пожњевено са 1 милијон 946 хиљада 810 јутара и добијено је 13 милијона 766 хиљада 400 мет. центи, дакле 707 мет. центе

по јутру. Јечма је пожњевено са 1 милијон 817 хиљада 142 јутра, а добијено је 14 милијона 523 хиљаде 100 мет. центи, дакле просечно 7.99 мет. центе по јутру. Зоби је пожњевено са 1 милијон 788 хиљада 895 јутра и добијено је 12 милијона 600 хиљада 800 мет. центи, дакле просечно 7.04 по јутру. Према садањем изгледима кукуруза ће бити свега 41 милијон 102 хиљаде метарских центи, дакле просечно 10.16 мет. центи по катастралном јутру. Кромпира ће бити отприлике 57 милијона 572 хиљаде мет. центи, просечно дакле 58.60 мет. центи по јутру.

Исељавање из Аустро-Угарске.

По једној америчкој статистици излази, да се ни из једне земље у Европи не исељава толико света у Америку као из Аустро-Угарске. Чак Италија, која је до пре неколико година давала највећи број исељеника, долази сада на друго место, после Аустро-Угарске. Од 1. јула прошле, па до 1. јула ове године исељило се из Аустрије у Америку 64,573 човека и 31,652 жене. Из Мађарске 91,284 човека и 36,963 женске. Свега заједно 223,872 лица. У Аустрији је највећи број из Галиције, јер три четвртине целокупног броја исељеника долази на ту сиромашну покрајину аустријску.

Уметничко вече.

У Нови Сад је приспео српски орфеум под управом М. М. Стојицковог, познатог глумца са наших већих позоришта. Под његовом управом играју 12 одабраних уметника, певачица, шаљивција и имитатора свију животњских гласова и разних комичних типова. У Новом Саду приредиће три вечера у башти код „Беле Лађе“, и то у четвртак, 10 (23.), у суботу, 12. (25.), и у недељу, 13. (26.) о. м. Новосадско грађанство — како српско, тако и остало — имаће прилике да ужива у лепој разоноди, коју ће му пружити ови изиши заиста уметници, те ће се свакако што лепше и одазвати.

Земљотрес у Јужној Америци.

Брзојави, који стижу о овој страшној несрећи, још нам никако не дају потпуну слику, колика је штета услед земљотреса и колико је људи страдало. У Валпарезу најјаче је оштећен западни део вароши, који лежи на брегу, пристаниште и јужни део вароши. По брзојавима, који стижу преко Лондона и Њујорка, Валпарезо је још увек у пламену и страх међу становништвом је неописан. Банке и радње су затворене, трговина и обрт је престао. Број жртава се не може још тачно установити. Штега је огромна али не може се ни ова још тачно одредити. По неким вестима број мртвих износи 500 душа. Већи део Валпареза је још у пламену. Оскудица је у води. По једном брзојаву, који је стигао у Њујорк из Валпареза, тамо су у четвртак до увече набројали 82 потреса. Штету цене на 50 милијона фунти стерлинга. По овом брзојаву број мртвих је виши од 2000. Највећу штету учинио је пожар, који је одма избио тосле првог потреса. У вароши је врло мало хране. За литру млека траже 2 долара. Месо је такође врло скупо. Становништво се искупило по трговинама и парковима и много пати услед гласних поћи и јаких ветрова. У вароши су прогласили општо стање, али не могу никако да успоставе ред. Полиција је убила врло многе разбојнике, који су у рушевинама харали.

Осим Валпареза оштетио је земљотрес и престоницу републике Чиле, Сантјаго. По брзојавним вестима у Сантјагу услед земљотреса погинуло је 55 душа, а рањено их је преко стотине. Јако је оштећена владичина зграда, двор министра унутрашњих послова, саборница, магистрат, народна књижница, свеучилишна зграда, војничке болнице и многи храмови. Штету цене на 1 милијон и 200 хиљада фунти штерлинга. Сва мостови у вароши су срушили се. У Сантјагу се још увек осећају мањи потрес. У понедељак на ноћ осети се средњи потрес.

Осим тога земљотрес је уништио многа места крај Анда. На земљи су избиле провалије по 200 стопа дубоке и 60 стопа широке.

Чилском посланству у Берлину стигао је од чилског министарства спољашњих послова овај брзојав: „16. о. м. у вече починио је земљотрес у околини Валпареза и Талке огромне штете. Становништво је сразмерно мало страдало. Материјална штета је у Валпарезу врло велика, у Сантјагу мања. Ред није поремећен.“

Женска гимназија у Пожаревцу.

Читамо у српским листовима, да су неколико пожаревачких грађана прегли, да оснују приватну женску гимназију. Хоће тиме, да сиромашнијем сталезу пруже могућности, да своју женску децу могу спремити код куће тако, да би ова могла наставити учење у вишим школама у Београду или где на другом месту и да тако осигурају својој деци бољу будућност. Имућнијима пак хоће да пруже прилике, да могу своју женску децу образовати под својим

надзором и спремити их за честите и образоване Српкиње. Заиста похвална и корисна замисао а надамо се, да ће се уз помоћ осталих грађана и позваних фактора и остварити. Ето тако малена Србија раме уз раме корача са осталим напредним државама на просветном пољу. Држава, која се толико стара за просвету, има будућности и мора стећи угледа и поштовања и код непријатеља јој. Бвала Пожаревцу!

Брзојави „Застави“.

Стала 9 августа.

Ворба између Вугара и Турака.

Софија. Код Сандака (место на граници Источне Румелије и Турске, недалеко од Једрена) дошло је до редовне битке између пограничних трупа бугарских и турских. Има више мртвих и рањених.

Прилике у Русији.

Одеса. У планинским окупиранима влада потпуно безвлашће (анархија)

Пут Фалиј ров.

Париз. Председник француске републике није ни мало унемирен због намењеног атентата против њега у Марсељу. Остаје при своме распореду путовања.

Земљотрес у Јужној Америци.

Валпарезо. 60 хиљада људи остало је без крова. Прети опасност од глади. Град Киљота потпуно је уништен. Има на стотине мртвих.

Трговина.

НОВИ САД, 8. авг. 1906. године.
Пшеница свежак 12 к. — п. до 13 к 80 п.
Пшеница нова — к. — п. до — к. — п.
Пшеница средња 13 к. 40 п. до 13 к. 60 пот.
Пшеница лавша 13 к. — п. до 13 к. 20 пот.
Наполица нова 12 к. 40 п. до 13 к. — пот.
Јечам 11 круна — пот. до 11 кр. 60 пот.
Зоб нова 12 кр. — пот. до 12 кр. — пот.
Кукуруз у врну н. 12 кр. 20 п. до 12 кр. 40 п.
Кукуруз у клину — кр. — п. до — кр. — пот.
Мајст 136 кр. — пот. до — кр. — пот.
Слањина 136 кр. — пот. до — кр. — пот.
Слањина паљена 136 кр. — п. до — кр. — п.
Свињи угојени тешки 90 до 92 пот.
Свињи средњи . . . 86 до 88 „
Свињи лаки . . . 80 до 84 „
живе мере.
Теоци 80 п. до 92 пот. по кили
Јагањци 20 к. до 36 к. по пару
Овци — кр. до — кр. по кили

Помодне и кратке робе трговина Цветковића и Миуце

у Белој Цркви (Fehértéplom)

потребује два старија помоћника, вешта тој струци, а који говоре српски, мађарски и немачки.

Исти могу одмах студити. 1088 1-4

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

К. МАТИЋ

У НОВОМ САДУ

треба два старија помоћника и практиканта, који су вешти продавци. Ступити могу одма или за 14 дана.

1086 1-3

ГВОЏАРСКА ТРГОВИНА

Јаше Гергурова

У СОМБОРУ

потребује два млађа помоћника, који осим српског језика још потпуно немачки и мађарски говоре. 1077 2-3

НА ЗНАЊЕ.

Јављам овим поседницима и кућима земља, да сам од више поседника олуномоћен и да ми је дат налог, како у торонтској, темшварској, у крашо-севешкој жупанији да веће и мање поседе земље, могу уз повољне услове плаћања продавати. Обратити се треба на

Шандора Шварца

Nagy Kikinda.

1071 3-6

Школска објава.

У Српској Учитељској Школи у Карловцу почиње школска година 1906.7. 19. августа по ст. кал. (1. септ. по новом календару) о. г.

У први разред учитељске школе примају се Српкиње православне вјероисповијести које су навршиле четрнаесту годину живота и свршиле IV. разред више дјевојачке школе, или које друге средње школе, а при том су здраве и доброг владања. Свака ученица мора собом донијети: 1.) крсни лист, 2. лијечничко свједочанство о добром здрављу, 3. школско свједочанство о свршеном горе наведеном разреду.

Римокатоликиње могу бити уписане тек дозволом високе кр. хрв. слав далматинске земаљске владе у Загребу.

Приправнице рођене у круновинама св. Стевана имају право на стипендије из клирикалног фонда и Мушицкове закладе, али имају приложити молби и свједочанство сиромаштва. Молбенице се предају управи између 23. и 28. авг. (5. и 10. септембра.)

Ни једна приправница не смије узимати стан без дозволе управитељеве, нити га смије без претходне дозволе промијенити.

Уписивање ће бити 19. 20. и 21. авг. (1., 2 и 3. септ.) прије подне од 9—11 сати и послје подне од 3—5. Поправни испити ће бити 22. авг. (4. септ.) послје подне. Призивање „Св. Духа,“ читање школског закона и распореда часова биће 23. авг. (5. септ.) а 24. авг. (6. сеп.) почеће редовна предавања.

Свака ученица приликом уписивања мора уплатити 4 круне у име школарине за први семестар, нове ученице осим тога још 2 круне уписине и 1 круну за дружину „Будућност;“ школарину за други семестар уплаћује се на почетку тога семестра.

1080 1—1

10557., 12084., 14953. szám.

Kig. 1906.

Hirdetmény.

Ujvidék szab. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy a kiszácsi utczai katonai baraknál levő markotányos (kantin) helyiség nyilvános árverésen 1906. évi szeptember hó 3-ik napján délelőtti 9 órakor a városházi gazdasági ügyosztályban bérbe fog adatni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a gazdasági ügyosztályban megtekinthetők.

Felhivatnak mindazok, akik ezen bérletre reflektálnak, hogy a fent kitett napon és helyen megjelenni sziveskedjenek.

Ujvidék szab. kir. város tanácsa 1906 évi augusztus hó 15 én.

Szalay Lajos s. k.
kir. tanácsos, polgármester.

1184 1—1

Школска објава.

У српској великој гимназији карловачкој школска година 1906.7. почиње 1. септембра 1906. по нов. кал. Уписивање траје од 29. августа до 1. септембра, за које ће време бити и поправни испити и пријамни за I. разред. Који ступају у I. разред, морају доказати школском сведошвом, да су свршили четири разреда основне школе, и крштеним листом, да су навршили 10 годину или да ће је навршити концем те сунчане године.

Школарина износи на тецај 12 К али сиромашни и добри ученици могу бити опроштени. Уписина је К 4.20 а принос на књижицу, у фонд за набављање лекова и на ђачку трпезу износи свега 6 К. Првошколци, приватисте и репетенти плаћају школарину одмах при упису, остали најдаље за три месеца.

Родитељи или старатељи ће у споразуму са управом сместити свога ђака само у такав стан, који је код управе пријављен, лечнички и иначе прегледан. У једном стану не сме бити више од тројице, изузетно четворице, ученика, а ма колико да их је, морају имати своју посебну собу. У влажној или непатосаној соби не сме ученик никако становати.

Необлигатни предмети: француски и мађарски језик предају се бесплатно ученицима IV.—VIII. разреда, којима проф. збор допусти, пошто се пријаве почетком школске године. Гимнастику уче сви здрави ученици, а армонично појање и певање сви они, које учитељ музике нађе за способне.

У Карловцима, 19. августа 1906.

Рад. Врховад
директор.

1082 1—3

БРАЋА РАВШТЕРИ

НОВИ САД

196 44—

ПЕЦИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ

Фабрика шестоструке сирћетне есенције.

Никад више

нећете се тужити да сте преплатили, ако са утврђеним ценама купујете

ОДЕЛА

КОД НОВООТВОРЕНОГ СТОВАРИШТА

Ланте Спаића у Н. Саду

дунавска улица број 36

СТАЛНО ВЕЛИКИ ИЗБОР
модерне мушке, женске
и дечије конфекције.

Цене ниске и утврђене.

1075 1—10

ОК УШАЈТЕ

производе
ВИДРИНЕ ТВОРНИЦЕ ХРАЊИВА

■ У ПРАГУ VIII. I ■

Видрина житна нава.
Видрин начин за чорбу.
Видрине чорбине конзерве (најлепша накова).
Шумеће лимонадове бонбоне: „Амбо“, „Ленгер“, „Француске“ и „Бене“.
„Бухтин“ додатак колачима.
„Малинов прог“.

Облатне: карловароне, од мабла специјалитет, десерт деликат, малинови резни.

Скоро код свих трговаца!
Где неможете добити, тражите ценовник директно од нас.

566 17—25

17298. szám.

Kig. 1906.

Árlejtési hirdetmény.

Ujvidék szab. kir. város tanácsa a Limán mocsár feltöltésére szükséges földfuvarozásnak biztosítására f. évi augusztus hó 19 ére kitézött zárt ajánlati versenytárgyalást, közbejött akadályok miatt f. évi augusztus 26 ik napjára elhalasztván, egyben ugyan ezen napra tűzi ki a vágóhid felé vezető útnak kiépítésére szükséges mintegy 4000 köbméternyi földhordási munkára az írásbeli zárt ajánlati versenytárgyalást.

Felhivatnak ennélfogva a pályázni szándékozók, miszerint a vonatkozó írásbeli zárt ajánlataikat f. évi augusztus hó 26 ik napjának délelőtti 10 órájáig a polgármesteri irodában és pedig a Limán munkára nézve 400 korona, a vágóhídi út töltési munkálatokra nézve pedig az ajánlati ár végösszegének megfelelő 5% bánatpénzzel vagy megfelelő értékpapírral annál is inkább nyujtsák be, mert minthogy a később benyujtott megfelelő bánatpénzzel el nem látott ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Az árlejtési és szerződési feltételek a városi mérnöki hivatalban s a 32 ik számú irodában a hivatalos órákban betekintheők és ugyan ott felvilágosítás kapható.

Ujvidék szab. kir. város tanácsa 1906. évi augusztus hó 18-án.

Szalay Lajos

1079 1—1

kir. tanácsos, polgármester.

ПРИМА:

Улоге на књижице по 4%, „недељне улоге“ по уделу 50 потура недељно са 4%.
Порезу на камату плаћа сам завод.

511 23—

Основана 1870. године.

СРПСКА ЗАДРУГА

ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЉУ

У НОВОМ САДУ,

Ћурчијска улица број 6.

Основана 1870. године.

ИЗДАЈЕ:

Займове на менице, обвезнице и на непокретно имање под најповољнијим условима.